

Innspill til forskrift etter vegloven § 32

– forskrift med merknader

1.1 FORSKRIFTSFORSLAGETS INTENSJON

Innspill til forskrift med bestemmelser regulerer forholdet mellom vegholder og øvrige infrastruktureiere. Forslaget har til formål å skape bedre samordning mellom aktørene, forutsigbare og balanserte rammebetingelser for infrastruktureierne, likebehandling og samfunnsmessig rasjonelle løsninger enn vi har i dag, uten at dette i særlig grad går utover vegen eller vegmyndigheten.

Forskriftsforslaget viderefører prinsippene om at vegholder skal få dekket sine merkostnader ved at vegen benyttes som infrastrukturkorridor, og at ledningseier får vederlagsfri tillatelse mv. Et overordnet mål er å få de beste samfunnsmessig rasjonelle løsningene. Mange av bestemmelsene er presiseringer/gjentakelser av det som allerede følger direkte av vegloven § 32. Ettersom det imidlertid ikke bare er én, men en rekke forskjellige vegmyndigheter som praktiserer og håndhever vegloven § 32, er det hensiktsmessig å få en rekke forhold klargjort i forskriften. Dette for å sikre ensartet behandling og bedre forutsigbarhet.

Lovgivers intensjoner om å vektlegge samfunnsmessige rasjonelle løsninger, herunder hensynet til annen infrastruktur enn vegen, jf vegloven § 1a, går igjen i flere av bestemmelsene i forskriftsforslaget, blant annet ved at vegmyndigheten pålegges å foreta slike vurderinger for eksempel når det stilles tekniske vilkår og ved vurderingen av om flyttepålegg skal gis. Hensynet til samfunnsmessig rasjonelle løsninger og annen infrastruktur er også fremhevet i en egen formålsbestemmelse innledningsvis. Selv om vegmyndigheten allerede gjennom vegloven § 1a er pålagt å vurdere og vektlegge samfunnsmessige rasjonelle løsninger, herunder hensynet til annen infrastruktur, vil forskriften dermed bidra til å styrke vegmyndighetens insentiv til å gjøre dette, særlig ved at føringene i formålsbestemmelsen gjentas i tilknytning til enkelte bestemmelser rundt om i forskriften.

For å oppnå balanserte og forutsigbare rammebetingelser har forskriften videre bestemmelser som presiserer reglene i vegloven § 32 for hvilke vilkår som kan stilles ved etablering av ledningsanlegg. I tillegg til selve forskriften er det også gitt nærmere regler av departementet for hvilke tekniske vilkår som kan stilles. Dette for å skape ensartede og lett praktiserbare vilkår både for vegmyndigheten og ledningseier, og for å unngå forskjellsbehandling og uklarheter.

Videre er det inntatt en bestemmelse som presiserer når vegmyndighetene kan kreve flytting for ledningseiers regning. Også dette for å skape forutsigbare rammebetingelser.

Større grad av samordning mellom infrastruktureiere og vegmyndighet søkes oppnådd blant annet gjennom bestemmelser om koordinering og utveksling av informasjon mv.

Endelig har forskriftsforslaget enkelte bestemmelser som går mer på selve prosessen for å få tillatelse og etablere ledningsanlegg. Også dette for å skape ryddige og forutsigbare forhold for alle parter, og for å få til en mest mulig smidig håndtering av vegloven § 32 og samordning av infrastruktur i offentlig veg.

2 FORSLAG TIL FORSKRIFT ETTER VEGLOVEN § 32 MED MERKNADER

2.1 § 1 Formål

§ 1 Formål

Forskriften skal bidra til at offentlige veger planlegges, bygges, rehabiliteres, driftes, vedlikeholdes og utnyttes på en samfunnsmessig rasjonell måte. Dette skal skje under hensyn til sikker og effektiv trafikkavvikling, miljø, samfunnets behov for annen infrastruktur over, under og langs offentlig veggrunn, samt andre allmenne og private interesser som blir berørt.

Merknader til § 1

Vegen har lenge vært en viktig infrastruktur i samfunnet, og i Norge er det offentlige ved vegmyndighetene satt til å ha ansvaret for å bygge og forvalte den offentlige veg. Offentlig veg er imidlertid i dag langt mer enn bare veg. Vegen er også en infrastrukturkorridor for nesten all annen nødvendig infrastruktur. Dette gjelder både ekom, strøm, vann, avløp, fjernvarme, gass, avfallssug mv. Mye av denne infrastrukturen ligger som usynlige ledninger under offentlig veggrunn, samt i luftstrekk langs med veggrunnen, og er like kritisk og viktig som vegen selv for at et moderne samfunn skal fungere. Av hensyn til rasjonell utnyttelse av grunnen og for å unngå unødvendige inngrep, er det hensiktsmessig og ofte nødvendig at denne infrastrukturen også legges langs med eller over/under den offentlige veg. Dette følger også av de krav som stilles til miljø mv. De færreste ønsker kabler og luftstrekk lagt over privat eiendom eller over rekreasjonsområder og naturen for øvrig. Det er derfor viktig at annen infrastruktur etableres i offentlig veggrunn, og at det nettopp legges til rette for, og tas hensyn til at denne infrastrukturen må etableres i veggrunnen.

Stortinget ga i forbindelse med endringen i vegloven 1. mars 1996, hvor gjeldende formålsbestemmelse i § 1a ble inntatt, klart uttrykk for at vegmyndigheten ved forvaltningen av offentlig veg og utøvelsen av myndighet etter vegloven må legge vekt på hensynet til naboer, et godt miljø og andre samfunnsinteresser ellers. Annen infrastruktur enn vegen selv vil nettopp være andre samfunnsinteresser. Dette fremgår av forarbeidene hvor departementet uttaler at det var "*rimelig at forholdet mellom vegnettet som infrastrukturkorridor og andre infrastrukturinstallasjoner, samt miljøhensyn kommer til uttrykk i ordlyden*" i formålsbestemmelsen (Ot prp nr 60 (1994-1995) side 4).

Når vegmyndighetene skal forvalte offentlig veg skal og må de derfor ta tilstrekkelig hensyn til annen infrastruktur som er etablert eller skal etableres i veggrunnen, og vektlegge hva som er samfunnsmessig mest rasjonelt og optimalt sett hen til blant annet annen infrastruktur enn vegen selv. Dette gjelder blant annet i forhold til hvilke vilkår som stilles for etablering av infrastrukturen, hvordan infrastrukturen samordnes og at forholdet til infrastrukturen vektlegges ved arbeid og drift med, samt planlegging av offentlig veg.

Formålsbestemmelsen i forskriften gjentar føringene i veglovens formålsbestemmelse, ettersom forskriften nettopp må være i samsvar med veglovens formål. Det skal ikke legges ensidig vekt og fokus på hensynet til offentlig veg, men derimot må offentlig veg samordnes på en hensiktsmessig måte med annen infrastruktur som legges under, over eller langs med offentlig veg. Infrastruktureiere skal kunne etablere, rehabiliterer, drifte og vedlikeholde infrastruktur i offentlig veg under balanserte og forutsigbare rammebetingelser og vilkår. Samordningen av infrastrukturen skal baseres på samfunnsmessig rasjonelle løsninger, både i forhold til planlegging og valg av alternative måter å fremføre og vedlikeholde vegen og infrastrukturen på, valg av tekniske løsninger og fordeling av kostnader. Videre skal også miljø og andre berørte parter tas hensyn til.

2.2 § 2 Virkeområde

§ 2 Virkeområde

Forskriften gjelder for tillatelser etter vegloven § 32 til å etablere, rehabilitere, drifte og vedlikeholde ledningsanlegg over, under og langs offentlig veg.

Med ledningsanlegg menes ledninger, kabler, rør og andre innretninger som nevnt i vegloven § 32, og med ledningseier menes enhver som eier slike ledningsanlegg.

Merknader til § 2

Forskriften er gitt med hjemmel i vegloven § 32 tredje ledd, som gir hjemmel til å gi nærmere regler om saksbehandling og kostnadsdeling i sammenheng med tillatelse etter vegloven § 32 og § 30. Forskriften omfatter kun vegloven § 32 og tillatelser gitt etter denne bestemmelsen. Videre omfatter forskriften all offentlig veg slik definert i vegloven § 1 og § 2 (riksveger, fylkesveger og kommunale veger). Dette for å sikre en ensartet håndtering av vegloven § 32, og tillatelser gitt etter bestemmelsen, hos samtlige vegmyndigheter og uavhengig av geografisk plassering. Forskriften får anvendelse på ledninger mv som omfattes av kravet til tillatelse etter vegloven § 32. Dette innebærer videre at forskriften kun gjelder for den delen av offentlig veg som er omfattet av vegloven § 32 og kravet til tillatelse, jf vegloven § 32 første ledd, første punktum. Dette omfatter det såkalte 3-meters beltet, jf vegloven § 32 første ledd første punktum, med mindre en annen grense er særskilt fastsatt etter vegloven § 32 første ledd annet punktum.

I annet ledd er det definert hva som menes med ledningsanlegg og ledningseier. Ledningsanlegg er en samlebeskrivelse av ledninger, rør og andre innretninger som omfattes av vegloven § 32, og dermed krever tillatelse for å etableres innen det geografiske virkeområde til vegloven § 32. Ledningseier er den juridiske eller fysiske personen som eier ledningsanlegg, og som dermed står som ansvarlig subjekt i forhold til tillatelse etter vegloven § 32. Både private og offentlige ledningseiere er omfattet.

2.3 § 3 Søknad om tillatelse

§ 3 Søknad om tillatelse

Ledningseier skal innhente tillatelse fra vegmyndigheten før etablering av ledningsanlegg i offentlig veg.

Søknad om tillatelse skal skje skriftlig til vegmyndigheten.

I søknaden skal blant annet fremgå

- a. hvilke planer som foreligger, herunder nødvendige kart og beskrivelser av det planlagte arbeidet inkludert beskrivelse av løsninger i forhold til eksisterende ledningsanlegg og andre installasjoner*
- b. navn på ledningseier og utførende entreprenør, samt kontaktpunkt for disse som kan nås i og utenfor normal arbeidstid*

- c. dokumentasjon på at ledningseier har innhentet uttalelser fra parter berørt av etableringen, herunder også andre ledningseiere for mulig samordning, jf. også § 9.

Vegmyndigheten kan stille krav om at ledningseier benytter særskilt søknadsskjema.

Merknader til § 3

Første ledd gjentar utgangspunktet i vegloven § 32 om at ingen uten tillatelse kan etablere ledningsanlegg over, under eller langs offentlig veggrunn innenfor 3-meters beltet. Inngrep som faller utenfor området til vegloven § 32, men innenfor vegens eiendomsområde krever tillatelse etter vegloven § 57. Forskriften omfatter ikke sistnevnte.

Tillatelse gis ledningseier. Annet og tredje ledd beskriver hvordan ledningseier skal gå frem ved søknaden og setter visse krav til søknadens form og innhold. Kravene må sees i sammenheng med og tilpasses typen ledningsanlegg som skal etableres og hvor omfattende inngrep i vegen det er tale om. Søknaden skal gi vegmyndigheten nødvendig informasjon slik at det kan tas forholdsregler i forhold til trafikkavvikling. Blant annet skal planene for ledningsarbeidet inkludere kart med påtegnet graveområde, riggplan, framdriftsplan, arbeidsvarslingsplan, trafikkavviklingsplan, avfallsplan samt eventuelle andre planer som er nødvendige for vurdering av søknaden. Ledningseier er videre ansvarlig for å innhente uttalelser fra berørte parter. Dette skal dokumenteres i søknaden. Bestemmelsen skal ikke være til hinder for at ledningseier bemyndiger entreprenør eller annen tredjepart til å forestå søknadsprosessen på vegne av seg selv.

Behandlingstiden for søknader om tillatelse etter vegloven § 32 vil nødvendigvis avhenge av omfanget på etableringen det søkes om. Dersom det ikke kreves trafikkavviklingsplaner vil søknaden normalt behandles i løpet av 5 virkedager. For søknader som krever trafikkavviklingsplaner, eller vegstengning, bør søknaden være innkommet hos vegmyndighetene minst 2 uker før ønsket oppstart. Forvaltningslovens regler gjelder for vegloven og dermed også for denne forskriften, jf. vegloven § 11. Det er derfor ikke inntatt egen bestemmelse om dette i forskriften.

I siste ledd fremgår det at vegmyndigheten kan pålegge ledningseier å benytte særskilt søknadsskjema. Dette vil være standardiserte skjema for å forenkle arbeidet med søknaden både for ledningseier og vegmyndighet.

2.4 § 4 Krav til entreprenør som utfører arbeidet på vegne av ledningseier

§ 4 Krav til entreprenør som utfører arbeidet på vegne av ledningseier

Entreprenører som skal utføre gravearbeider i offentlig veggrunn, må tilfredsstille gjeldende krav til entreprenørgodkjenning.

Entreprenøren skal ha ansvarsforsikring. Forsikringen skal dekke erstatningsansvar for skade entreprenøren kan påføre vegmyndigheten eller tredjemanns person og ting i forbindelse med utførelsen av gravearbeidet. Forsikringssummen skal ikke være mindre enn 150 G (grunnbeløpet i folketrygden).

Underentreprenører skal ha tilsvarende forsikring.

Merknader til § 4

Krav til entreprenørgodkjenning følger av plan- og bygningsloven.

Entreprenøren er ansvarlig for arbeidet og for at reglene i disse retningslinjene følges, selv om underentreprenør engasjeres. Underentreprenører skal ha samme kvalifikasjoner som entreprenøren.

2.5 § 5 Tillatelse til etablering, rehabilitering, drift og vedlikehold

§ 5 Tillatelse til etablering, rehabilitering, drift og vedlikehold

Tillatelse til etablering, rehabilitering, drift og vedlikehold av ledningsanlegg skal gis med mindre det foreligger saklig grunn til å nekte slik tillatelse.

Ledningseier dekker direkte merkostnader etableringen av ledningsanlegget påfører vegmyndigheten, med fratrukk for eventuell avtalt standardheving av veggen som etableringen medfører. Tilsvarende gjelder direkte merkostnader på grunn av ledningseiers rehabilitering, drift og vedlikehold.

Vegmyndigheten må dokumentere merkostnader. Kostnadsdekning skjer ved refusjon etter etableringen eller vedlikeholdet er gjennomført.

Vegmyndigheten kan stille nærmere tekniske vilkår for hvordan etablering, rehabilitering, drift og vedlikehold skal gjennomføres. Vilkårene må stå i saklig sammenheng med veglovens formål, og fastsettes under hensyn til hva som er samfunnsmessig mest rasjonelt. Vilkårene må ikke være i strid med annen lovgivning som regulerer krav til ledningsanlegget.

Departementet fastsetter bestemmelser om tekniske vilkår for gjennomføringen av etablering, rehabilitering, drift og vedlikehold som nevnt i fjerde ledd.

Merknader til § 5

Bestemmelsen gjentar i første ledd hovedregelen om at tillatelser til etablering av ledningsanlegg skal gis. Vegloven § 32 er ikke en nei-bestemmelse, og kravet til tillatelse er først og fremst ment å ivareta vegmyndighetens kontroll med ledningsanlegg som etableres i den offentlige veg. Det er derfor kun adgang til å nekte tillatelse der det foreligger saklig grunn. Dette vil først og fremst være tilfellet dersom etableringen er til vesentlig hinder for vegmyndighetens arbeid med og drift av veggen.

En tillatelse etter vegloven § 32 innebærer både rett til å etablere ledningsanlegget i henhold til tillatelsen, samt rett til å drifte og vedlikeholde ledningsanlegget. En rett til etablering uten rett til rehabilitering, drift og vedlikehold ville vært verdiløs. Dersom vedlikehold mv nødvendigvis gjør graving eller andre inngrep i veggen, eller vil påvirke trafikk mv, må den nærmere gjennomføringen av vedlikeholdet avklares med vegmyndighetene i tråd med det som er fastsatt i tillatelsen, forskriftens § 13, departementets utfyllende bestemmelser, jf forskriftens § 5fjerde ledd, og øvrig regelverk.

Annet ledd fastsetter videre at vegmyndighetene ikke skal påføres unødige kostnader som følge av at det etableres ledningsanlegg i veggrunnen, i tråd med forarbeidene til vegloven § 32 (Ot prp nr 53 (1961-62) side 78) og de hovedprinsippene som gjelder for vegloven § 32. Merkostnader som etableringen av ledningsanlegget påfører vegmyndighetene skal derfor dekkes av ledningseier. Med etablering siktes det her både til selve gravearbeidet mv, og andre kostnader som følge av etableringen som tiltak for å ivareta trafikksikkerheten og vedlikehold av veggen som følge av etableringen.

Forvaltningsmessige kostnader vegmyndigheten har dekket ikke. Dette gjelder for eksempel behandling av søknad og informasjon om eksisterende ledningsanlegg mv, jf § 9.

Tilsvarende som for etablering må ledningseier også dekke eventuelle merkostnader som vegmyndighetene påføres som følge av drift og vedlikehold av ledningsanlegget, for eksempel ved at ledningseier må grave opp veien for å skifte ut ledningsanlegget eller deler av dette mv.

Forutsetningen er at vegen skal settes tilbake i samme stand som før etableringen/vedlikeholdet.

Ettersom det først i etterkant av arbeidet med å etablere/vedlikeholde ledningsanlegget vil være klart hvilke kostnader som faktisk er påløpt og hvilken standardheving av vegen som har funnet sted, skal oppgjøret med å refundere vegmyndighetene de merkostnader som er påløpt finne sted når etableringen er gjennomført. Kun dokumenterte merkostnader dekkes.

Fjerde ledd gir vegmyndigheten adgang til å stille nærmere tekniske vilkår for gjennomføringen av etablering, rehabilitering, drift og vedlikehold. Dette gjelder hvordan gravearbeidet mv med å etablere/vedlikeholde ledningsanlegget skal gjennomføres, og hvordan/hvor ledningsanlegget skal plasseres. Vilkårene må ha saklig sammenheng med formålet til vegloven § 32, jf § 1a, og ikke være uforholdsmessig tyngende eller urimelige. Vilkår som typisk har saklig sammenheng er vilkår satt av hensyn til sikker og effektiv trafikkavvikling, og av hensyn til andre samfunnsinteresser som annen infrastruktur og miljø. Det vises til formålsbestemmelsen i forskriftens § 1 og merknadene til denne.

For å få til samfunnsmessig rasjonell og hensiktsmessig samordning av infrastruktur i offentlig veg, og balanserte og forutsigbare rammebetingelser for alle infrastruktureiere, må vegmyndighetene videre ta hensyn til hva som er samfunnsmessig rasjonelle løsninger når det stilles tekniske vilkår. Vilkårene må ikke være strengere enn det som er nødvendig og hensiktsmessig. Dette gjelder for eksempel hvorvidt det skal stilles krav til bruk av moderne teknologi ved etablering og vedlikehold av kabler, som styrt boring og rørpressing, eller om konvensjonell oppgraving av vegen er hensiktsmessig og tilstrekkelig ut fra samfunnsmessig perspektiv. Bruk av slik moderne teknologi kan i visse situasjoner bli kostnadskrevende, uten at dette står i samsvar med de fordelene som oppnås. Videre gjelder det for eksempel krav til hvor dypt en kabel må legges. Plassering av ledningsanlegg og teknologisk løsning må velges ut fra hva som totalt sett gir den samfunnsmessig mest rasjonelle, herunder kostnadseffektive, løsningen. Krav til plassering må også hensynta eksisterende ledningsanlegg.

De tekniske vilkårene kan videre ikke være i strid med de krav som stilles til det enkelte ledningsanlegget, herunder funksjons- og sikkerhetskrav i forhold til utforming og plassering, i henhold til annen lovgivning.

I siste ledd er det bestemt at Samferdselsdepartementet skal gi nærmere regler om hvilke tekniske vilkår som skal stilles ved etablering. Disse reglene vil gjelde for alle offentlige veger, og skal sikre en ensartet håndtering av samtlige vegmyndigheter, med en sentral og felles instruks for graving og plassering mv av ledningsanlegg i offentlig veg. De nærmere bestemmelsene vil ikke skille mellom de ulike vegmyndighetene, og binder samtlige vegmyndigheter. Dette for å skape mest mulig hensiktsmessige, balanserte og samfunnsmessig rasjonelle løsninger for etablering av infrastruktur i offentlig veggrunn. Det gjelder de samme krav til utformingen av disse bestemmelsene, som for vilkår etter forskriften § 5, jf merknadene ovenfor.

2.6 § 6 Frist for å benytte tillatelsen

§ 6 Frist for å benytte tillatelsen

Tillatelse til etablering av ledningsanlegg bortfaller dersom arbeidet med etableringen ikke er påbegynt innen ett år fra tillatelsen ble gitt, med mindre annet er bestemt i tillatelsen eller forsinkelsen skyldes forhold hos vegmyndigheten.

Merknader til § 6

Bestemmelsen vil gjelde der det ikke er bestemt noe i tillatelsen om tidspunkt for ferdigstilling. Det er fullt mulig å avtale en annen frist. Dersom etableringen ikke kan påbegynnes på grunn av forhold hos vegmyndighetene, bortfaller ikke tillatelsen selv om fristen er utløpt.

2.7 § 7 Forhåndsbefering og dokumentasjon

§ 7 Forhåndsbefering og dokumentasjon

Både vegmyndigheten og ledningseier kan kreve at det holdes befering eller registrering av vegarealets tilstand før arbeidet starter.

Ledningseier bør dokumentere vegens tilstand før arbeidet starter

Merknader til § 7

Bakgrunnen for bestemmelsen er utgangspunktet om at vegen så langt det er mulig skal settes i samme stand som forut for arbeidet. Det er derfor rimelig at både vegmyndigheten og ledningseier kan kreve forhåndsbefering av vegarealet. Det vil være en fordel at partene registrer forhold ved vegen og sikrer seg dokumentasjon (bilde eller video) over vegens tilstand før ledningsarbeidet starter. Forhåndsbefering er særlig aktuelt ved større ledningsarbeider.

Retten til forhåndsbefering må ses i sammenheng med ledningseiers dokumentasjonsbehov etter annet ledd. Ledningseier bør dokumentere vegens tilstand slik den var forut for etableringen, herunder tilstanden på vegen, gang/sykkelveg, fortau, grøntareal, vegutstyr mv. Ledningseier og vegmyndighet dekker egne kostnader forbundet med befering og dokumentasjon.

2.8 § 8 Arbeidsvarsling

§ 8 Arbeidsvarsling og tidspunkt for arbeid

Ledningseier er ansvarlig for varsling og sikring av etableringen i samsvar med forskrift og retningslinjer om arbeidsvarsling. Etableringen skal ikke iverksettes før godkjent varslingsplan foreligger og nødvendige skiltvedtak er truffet.

Dersom det er nødvendig av hensyn til effektiv og sikker trafikkavvikling, eller at andre tungtveiende samfunnsmessige hensyn tilsier det, kan vegmyndigheten, kreve at etableringen/arbeidet utføres på bestemte tidspunkt eller innenfor bestemte frister.

Merknader til § 8

Bestemmelsen pålegger ledningseier, eller den som har blitt satt til å utføre ledningsarbeidet, å sørge for tilfredsstillende arbeidsvarsling i henhold til gjeldende regelverk.

Det skal utarbeides planer for arbeidsvarsling som skal godkjennes av vegmyndigheten. Det er en forutsetning at de firma og de personer som skal stå ansvarlig for arbeidsvarslingen, kan dokumentere den nødvendige kompetanse og opplæring. På ethvert anlegg skal det være en ansvarlig person som har gjennomgått opplæring i henhold til Statens vegvesens til enhver tid gjeldende retningslinjer/håndbøker om dette, og alle arbeidstakere som utfører arbeid på veg skal ha nødvendig opplæring i arbeidsvarsling i henhold til nevnte håndbok. Vegmyndighetene kan kreve dokumentasjon på at ansvarshavende og øvrige arbeidstakere har nødvendig opplæring.

For øvrig vises det til forskrift 7. oktober 2005 nr 1219 (skiltforskriften) §§ 32 flg, og Vegdirektoratets til enhver tid gjeldende retningslinjer/håndbok om arbeidsvarsling.

I annet ledd fremgår at vegmyndigheten kan kreve at arbeidet med å etablere ledningsanlegg utføres til bestemte tider eller innen en bestemt frist dersom det er nødvendig av hensyn til trafikkavviklingen. I dette ligger at ikke enhver ulempe for trafikkavviklingen er tilstrekkelig for å benytte seg av denne adgangen. I tillegg til at ulempen må være av et visst omfang, må det også være samfunnsmessig mest rasjonelt å fastsette slike frister ut fra de fordeler som oppnås i forhold til de ulemper dette medfører for ledningseier mv.

2.9 § 9 Forholdet til eksisterende eller planlagte ledningsanlegg

§ 9 Forholdet til eksisterende eller planlagte ledningsanlegg

I forbindelse med søknad etter § 3 skal ledningseier innhente opplysninger fra vegmyndighetene om eksisterende og planlagte ledningsanlegg i vegen. Vegmyndighetene har ansvar for å ha nødvendig oversikt og informasjon om ledningsanlegg som er etablert i vegen, jf § 11, og ledningsanlegg det er søkt tillatelse om å etablere.

Sikkerhetskrav og andre forhold vedrørende eksisterende ledningsanlegg skal følges. Forholdet til eksisterende ledningsanlegg avklares og avtales med øvrige ledningseiere.

Ledningseier skal på anmodning påvise sitt anlegg i vegen.

Vegmyndigheten skal bidra i koordineringen og samordningen mellom ledningseierne gjennom informasjon og veiledning, herunder tilrettelegge for påvisning av beliggenhet til eksisterende og planlagte ledningsanlegg. Vegmyndigheten skal varsle om planlagte etableringer, vedlikehold eller utvidelser/endringer mv av vegen.

Merknader til § 9

Siden offentlig veg fungerer som felles korridor for en rekke infrastrukturer, er det nødvendig at det skjer en samordning mellom eksisterende og nye ledningseiere, og mellom flere nye ledningseiere for eksempel ved nye vegprosjekter. Hver enkelt ledningseier har et selvstendig ansvar for å kartlegge og avklare forholdet til andre ledningseiere, men vegmyndigheten skal aktivt bidra til samordningen. Dette er naturlig ettersom det er vegmyndigheten som forvalter og er myndighet over korridor som den offentlige veg utgjør. Det er dermed også naturlig at vegmyndigheten har tilgang til nødvendig informasjon om hva som eksisterer av ledningsanlegg over, under og langs vegen, samt hva som er planlagt av infrastruktur i vegen. Dette gjelder selvfølgelig også hva som er planlagt i forhold til selve vegen av utvidelser, vedlikehold mv. Sistnevnte vil kunne gi ledningseier mulighet til å etablere seg samtidig som vegmyndigheten eventuelt like fullt skal grave mv i vegen, og eventuelt unngå store kostnader for samfunnet ved at ledningsanlegget etter kort tid må graves opp igjen eller lignende. Varslingen må skje i rimelig tid før gjennomføring av anlegget.

Første ledd pålegger ledningseier å innhente opplysninger fra vegmyndighetene om eksisterende og planlagte ledningsarbeider. Vegmyndigheten sitter som ansvarlig myndighet for vegen på denne informasjonen, jf også § 11 om innmåling. Ved utgivelse av informasjon om ledningsanlegg må vegmyndigheten ivareta de krav som gjelder taushetsplikt og krav til sikkerhet mv rundt håndteringen av slik informasjon, jf merknadene til § 11. Ledningseier som mottar informasjon skal også orienteres av vegmyndighetene om hvordan informasjonen skal håndteres, lagres og tilgjengeliggjøres mv. For øvrig må sikkerhetskrav mv følges. Dette følger allerede av annen lovgivning og regler, men presiseres like fullt i bestemmelsen av pedagogiske hensyn.

Første og annet ledd gir sammen uttrykk for utgangspunktet om at ledningseier har et selvstendig ansvar for å avklare og samordne etableringen med eksisterende ledningseiere, og andre ledningseiere som planlegger etablering av ledningsanlegg. Sistnevnte er særlig aktuelt ved større nyutbygginger, for eksempel i tilknytning til nye boligområder der det må ny infrastruktur til av forskjellige typer. Videre fremgår det at samtlige ledningseiere har ansvar for å samarbeide om å samordne og avklare forhold som er nødvendig for å få til en samfunnsmessig rasjonell løsning på etablering av infrastruktur i veggrunnen.

Hovedansvaret for påvisning ligger hos den enkelte ledningseier, men veimyndighetene skal kostnadsfritt gi ut informasjonen ved anmodning fra ledningseier.

Vegmyndighetens ansvar som koordinerende myndighet fremgår av fjerde ledd. Dette gjelder særlig som informasjonskanal og veileder for hvordan ledningsarbeidet best kan innrettes i forhold til øvrig infrastruktur og for å oppfylle tekniske vilkår stilt i tillatelsen, men også generelt for å påse og bidra til at de ulike infrastruktureiere samarbeider. Et vesentlig moment i denne koordineringen vil være bistand og tilrettelegging i forbindelse med påvisning av eksisterende ledningsanlegg

Hva gjelder kostnader etablering medfører for eksisterende ledningseiere, faller dette utenfor anvendelsesområdet til forskriften og vegloven § 32, og er derfor vegmyndigheten uvedkommende. Dette er et rent privatrettslig forhold mellom ledningseierne. Det naturlige utgangspunktet vil imidlertid være at etablerende ledningseier må dekke dokumenterte merkostnader eksisterende ledningseiere er påført.

Bestemmelsen lar seg ikke oppfylle i dag, og må forstås som et forslag til løsning på et sentralt element i samordningsutfordringene og er en ambisjon for et langsiktig mål. Det er naturlig at vegmyndigheten tar en aktiv rolle i samordningen mellom de ulike infrastrukturene som benytter veggrunnen som fremføringskorridor. Vegholder har imidlertid per dag ikke tilgjengelig slik informasjon som setter dem i stand til å etterleve bestemmelsen. I beste fall har vegmyndighetene oversikt over hvem/hviklen ledningseier som ligger over, under, langs veggrunnen på en gitt strekning, men ikke nødvendigvis alle detaljer som nøyaktige posisjoneringsdata (X,Y,Z), antall ledninger, kummer, etc.

Det synes lite hensiktsmessig at vegholder skal etablere sine egne databaser for dette formålet, utover eget behov om egen infrastruktur. Dette ville innebære en form for dobbelt bokholderi med risiko for manglende oppdateringer og feil. Det bør legges til rette for at nødvendig informasjon gjøres tilgjengelig for vegholder via ledningseierne systemer. Ledningseierne må uansett ha denne typen informasjon over egen infrastruktur. Videreutvikling av gravemeldingstjenesten i Oslo kan her være et mulig alternativ. Staten bør bidra med tilrettelegging og finansiering av et slikt system som vil være avgjørende for å få til en god samordning på tvers av alle interessenter.

2.10 § 10 Faste målepunkter i veg

§ 10 Faste målepunkter i veg

Faste målepunkter anbrakt på vegarealet må ikke flyttes eller skades. Oppstår det fare for skade på målepunkter på grunn av etablering, rehabilitering, drift eller vedlikehold av ledningsanlegget skal ledningseier varsle vegmyndigheten.

Merknader til § 10

Ledningseier må iverksette nødvendige tiltak for å hindre at faste målepunkter anbrakt av vegmyndigheten eller andre flyttes eller skades.

Skading, flytting eller fjerning av faste målepunkter er straffbart, se vegloven § 61, jf strl § 188.

2.11 § 11 Innmåling av ledningstrasé

§ 11 Innmåling av ledningstrasé

Nye ledningstraséer skal innmåles av ledningseier.

Innmålingsdata skal leveres til vegmyndighetene.

Merknader til § 11

Innmålingen skal fortrinnsvis utføres i åpen grøft. Eventuelle kummer skal også innmåles. Ved bruk av fresing tillates innmåling på lukket "grøft".

Kravet om innmåling er nødvendig for vegmyndighetens overholdelse av sitt ansvar som koordinerende myndighet for ledningsanlegg i offentlig veg, og sitt ansvar for å ha oversikt over ledningsanlegg som er lagt i offentlig veg, jf forskriftens § 9.

Denne bestemmelsen må sees i sammenheng med merknadene til § 9 andre avsnitt. Inntil ledningseiernes informasjon blir tilgjengelig for vegholder, bør det være tilstrekkelig at vegholder holder oversikt over hvilke ledningseiere som har infrastruktur over, under og langs veggrunnen. Dette vil være en forutsetning for å få til en tilfredsstillende samordning inntil en permanent løsning som beskrevet i § 9 er oppfylt.

For opplysninger vedrørende enkelte ledningsanlegg gjelder det egne bestemmelser om taushetsplikt og sikker håndtering mv av disse opplysningene, som for eksempel forskrift om beredskap i kraftforsyningen 16. desember 2002 nr 1606 kapittel 6 Informasjonssikkerhet. Innmålingsdata må håndteres i samsvar med de krav som følger av annen slik lovgivning og regelverk for håndtering av informasjon. Det er imidlertid ikke funnet nødvendig å regulere dette uttrykkelig i selve forskriften, ettersom dette allerede følger av annen lovgivning som vegmyndigheten forutsettes å overholde. Det vises for øvrig til merknadene til § 9.

2.12 § 12 Ferdigmelding, kontroll og godkjenning

§ 12 Ferdigmelding, kontroll og godkjenning

Ledningseier skal melde fra til vegmyndigheten når tiltaket etter tillatelsen er avsluttet. Tilsvarende gjelder ved midlertidig istandsettelse.

Tiltaket anses ferdigstilt når skjema for egenkontroll og samsvarserklæring fra utførende entreprenør er mottatt hos vegmyndigheten, og eventuell ferdigbefaring har funnet sted. Utfylt skjema for egenkontroll og samsvarserklæring sendes vegmyndigheten innen 1 uke etter at arbeidet er utført.

Vegmyndigheten er kontroll- og godkjenningsmyndighet for søknadspliktig tiltak. Entreprenørens egenkontrollskjema og samsvarserklæring er normalt tilstrekkelig for å foreta kontroll og godkjenning.

Merknader til § 12

Ledningseier skal melde fra til vegmyndigheten når tiltaket er ferdigstilt (dato og klokkeslett) og vegen klar for påsetting av trafikk. Dette har betydning i forhold til vegmyndighetens oppfølging av ledningsarbeidet, trafikkavvikling og sikkerheten til trafikantene.

Tilbakemelding skal også gis ved midlertidig istandsettelse, for eksempel ved midlertidig asfaltering i vinterhalvåret. Det skal da angis tidspunkt for permanent istandsettelse.

Normalt vil etableringen anses ferdigstilt når vegmyndigheten har mottatt skjema for egenkontroll og samsvarserklæring fra utførende entreprenør. Skjemaet utgjør som hovedregel tilstrekkelig grunnlag for at vegmyndighetene kan godkjenne søknadspliktige tiltak. Ved komplekse og større arbeider kan det være nødvendig at vegmyndighetene selv foretar befaring før godkjenning kan gis.

2.13 § 13 Tiltak på eksisterende ledningsanlegg eller veg

§ 13 Tiltak på eksisterende ledningsanlegg eller veg

Ved rehabilitering, vedlikehold og drift av etablerte ledningsanlegg gjelder bestemmelsene i §§ 7-12 så langt de passer. Ved behov for øyeblikkelig tiltak på ledningsanlegget er muntlig varsling til vegmyndigheten tilstrekkelig forut for tiltaket. Søknaden skal så snart som mulig nedfelles skriftlig.

Vegmyndighetene skal varsle berørte ledningseiere ved vegmyndighetens egne tiltak på vegen, og avklare tiltaket i forhold til ledningseierne jf forskriften § 9 fjerde ledd. Bestemmelsen i § 9 gjelder tilsvarende for vegmyndigheten så langt den passer.

Merknader til § 13

Ledningseier gis i tillatelsen etter vegloven § 32 rett til å vedlikeholde og drifte ledningsanlegget, jf § 5 og merknadene til bestemmelsen. I den grad vedlikehold og drift nødvendiggjør arbeid med vegen som graving eller arbeid som påvirker trafikken mv, må dette avklares med vegmyndighetene. Reglene i §§ 7-12 gjelder derfor så langt de passer. Det vil ofte ikke være tale om like omfattende inngrep i vegen som ved etablering, slik at kravene som følger av bestemmelsen må tilpasses omfanget av inngrepet. Ved behov for øyeblikkelige tiltak er det ikke nødvendig med skriftlig varsel i forkant av tiltaket. Her er muntlig varsel tilstrekkelig. Behov for øyeblikkelig tiltak vil det typisk være når det er fare for liv og helse eller skader av et visst omfang på ledningsanlegget, vegen eller andre forhold som natur eller fast eiendom.

Annet ledd fastsetter en gjensidig varslingsplikt for vegmyndigheten mye tilsvarende ledningseiers varslingsplikt etter § 9. Vegmyndighetene må varsle berørte ledningseiere før vegmyndighetene

gjennomfører tiltak på veggen, og avklare tiltaket med ledningseierne. For det første bidrar dette til å oppnå gode løsninger på hvordan arbeidet best mulig og samfunnsmessig mest rasjonelt kan gjennomføres. For det andre vil man da kunne unngå skader og lignende på ledningsanleggene. For det tredje gjelder det for flere av ledningsanleggene strenge og detaljerte krav til håndtering og sikkerheten ved arbeider i tilknytning til ledningsanlegget, jf for eksempel forskrift om sikkerhet ved arbeid i og drift av elektriske anlegg 28. april 2006 nr 458. Forskriften setter krav til planlegging av aktiviteter rundt anleggene, krav til iverksetting av nødvendige sikkerhetstiltak mv. Det vil ikke være mulig å overholde disse reglene dersom vegholder selv iverksetter tiltak på ledningsanlegg uten forhåndsvarsel til og avklaring med ledningseier.

2.14 § 14 Flytting av eksisterende ledningsanlegg

§ 14 Flytting av eksisterende ledningsanlegg

Vegmyndigheten kan pålegge ledningseier å flytte ledningsanlegg etablert på tillatelse etter vegloven § 32 for ledningseiers regning, dersom flyttingen er nødvendig av hensyn til veggen, og flyttingen er et samfunnsmessig rasjonelt alternativ.

Ved behov for midlertidig fremføring av ledningsanlegg i anleggsperioden skal vegmyndigheten og ledningseier(ne) bidra til avklaring av praktisk løsning.

Med mindre vegmyndigheten i tillatelse til etablering av ledningsanlegg etter §5 har varslet omlegging av veggen innenfor en periode på 10 år, gjennomføres eventuelle flyttinger på vegmyndighetens regning på den aktuelle strekningen i 10-års perioden etter at ledningsanlegget er etablert.

Departementet kan fastsette nærmere retningslinjer for fordeling av utgifter mellom ledningseier og vegmyndighet

Merknader til § 14

Bestemmelsen regulerer den såkalte flytteplikten til ledningseier som har etablert ledningsanlegg etter vegloven § 32. Flyttepliktbestemmelsen er hovedsakelig en bestemmelse om kostnadsdeling ved flytting av ledningsanlegg etablert med tillatelse etter vegloven § 32. Forutsetningene for at ledningseier skal dekke kostnadene med flyttingen av ledningsanlegget sitt er for det første at flyttingen er nødvendig av hensyn til veggen, jf blant annet Ot prp nr 60 (1994-1995) der departementet uttaler på side 9 at flyttepålegg for ledningseiers regning kan gis dersom "dette anses nødvendig av hensyn til veginteressene". I dette ligger at det må være nødvendig for å få gjennomført arbeid på veggen, utvidet veggen, eller for øvrig fordi det er nødvendig av hensyn til trafikksikkerhet og trafikkavvikling. Hvilke hensyn/forhold som kan utløse flytting for ledningseiers regning er snevrere enn hvilke hensyn/forhold som kan begrunne hvordan ledningsanlegget skal etableres når det gis tillatelse etter vegloven § 32. Dette har sammenheng med at når ledningseier først har etablert seg vil det ikke være samfunnsmessig rasjonelt eller hensiktsmessig, eller rimelig av hensyn til ledningseiers kostnader og behov for klare og forutsigbare rammebetingelser, at vegmyndigheten kan kreve flytting uten at dette er nødvendig av hensyn til veggen.

Ved etablering kan vegmyndighetene for eksempel kreve at ledningsanlegg legges i kabel i stedet for i luftstrek ut fra miljø- og estetikk betraktninger. Dette følger av veglovens § 1a, og er rimelig ettersom ledningseier ennå ikke har hatt noen kostnader med etableringen. Når ledningsanlegget derimot er etablert kan ikke vegmyndighetene pålegge ledningseier å flytte ledningsanlegg eller legge

ledningsstrek i kabel i bakken for ledningseiers regning utelukkende med begrunnelse i hensyn til miljø og estetikk, og uten at det er påkrevd med flytting av anlegg i forbindelse med omlegging av selve vegen. Uansett må det foretas en vurdering av om flytting er samfunnsmessig rasjonelt.

Når vegmyndighetene skal utbedre/utvide/vedlikeholde vegen vil det kunne være alternative måter å gjennomføre dette på. Dette gjelder for eksempel valg av hvor eller hvordan en vegtrasé skal utvides. Der det foreligger alternativer kan det tenkes at et av alternativene nødvendigvis flytting av ledningsanlegg, mens andre alternativer derimot kan nødvendigvis ekspropriasjon av grunn eller avklaring til andre forhold som for eksempel busslommer eller trær mv. For vegmyndigheten kan det fort fremstå som mest praktisk å velge det alternativet som er minst belastende for vegmyndighetene, for eksempel å pålegge ledningseier flytting for egen regning, selv om dette påfører samfunnet langt mer ulemper og kostnader enn alternativene. Kostnader og ulemper ved å flytte tung infrastruktur kan bli store både økonomisk og i forhold til arbeid og konsekvenser for trafikk og miljø. For å unngå at vegmyndighetene velger slike løsninger som nevnt, følger det derfor direkte av bestemmelsen at flyttepålegget også skal være en samfunnsmessig rasjonell løsning. Ved vurderingen av hvilket alternativ som velges skal det med andre ord ikke bare tas hensyn til vegmyndighetens kostnader og ulemper, men også kostnadene og ulempene for samfunnet som helhet, herunder kostnadene for ledningseier. Dersom det eksisterer et alternativ til å pålegge flytting som ut fra dette er mer samfunnsmessig rasjonelt, så skal vegmyndigheten velge dette alternativet. Dette gjelder selv om vegmyndighetene dermed påføres noe mer ulemper eller kostnader, så lenge kostnadene og ulempene for samfunnet totalt sett er mindre.

2.15 § 15 Garanti

§ 15 Garanti

Dersom det i løpet av tre år etter at arbeidene er avsluttet og ferdigmelding er godkjent oppstår skader eller setninger eller andre forringende forhold som kan føres tilbake til mangelfullt arbeid fra ledningseiers side, kan vegmyndigheten kreve at mangelen utbedres.

I særlige tilfeller kan vegmyndigheten kreve mangler rettet også etter at garantiperioden er utløpt. I slike tilfeller er det vegmyndighetens ansvar å sannsynliggjøre at forringende forhold kan føres tilbake til mangelfullt arbeid fra ledningseiers side.

Oppståtte feil og mangler som ledningseier har ansvar for skal utbedres etter at ledningseier har mottatt varsel fra vegmyndigheten om mangelen. Hvis utbedring ikke finner sted innen fastsatt varslet frist, vil utbedring kunne bli iverksatt av vegmyndigheten for ledningseiers regning og risiko.

Merknader til § 15

Garantibestemmelsen er ment å dekke opp vegmyndighetens behov for å sikre seg mot mulige senskader som følge av mangelfullt arbeid fra ledningseiers side, ved etablering, rehabilitering, drift og vedlikehold av ledningsinfrastruktur, over, under eller langs offentlig veg. Bestemmelsen må sees i sammenheng med § 5 annet ledd, og som skal sikre vegmyndigheten mot merkostnader som følge av ledningsarbeid i offentlig veg.

Garantiansvaret er satt til tre år, ettersom mulige senskader i offentlig veggrunn som følge av mangelfullt arbeid fra ledningseiers side, normalt vil komme til syne to til tre vintre etter at tiltaket er gjennomført.

For utbedringer av mangler varslet under garantiperioden, løper ny 3-års garantiperiode for de utbedrede delene av oppdraget.

Annet ledd er ment å dekke opp særlige tilfeller der det har oppstått senskade etter at garantitiden har utløpt, og hvor skade påført vegarealet uomtvistelig kan tilbakeføres mangelfullt arbeid fra ledningseiers side.

2.16 § 16 Klage

§ 16 Klage

Vedtak fattet i medhold av denne forskrift er enkeltvedtak etter forvaltningsloven som kan påklages.

Vegdirektoratet er klageinstans for vedtak som gjelder riksveger.

Fylkeskommunen er klageinstans for vedtak som gjelder fylkesveger.

Kommunen er klageinstans for vedtak som gjelder kommunale veger.

Merknader til § 16

Bestemmelsen gir anvisning på klageorgan for vedtak fattet etter forskriften. Slike vedtak vil være enkeltvedtak etter forvaltningsloven og dermed kunne påklages, jf vegloven § 11. Påbud om for eksempel flytting og endring av ledningsanlegg er enkeltvedtak etter forvaltningsloven som kan påklages til overordnet vegmyndighet.